

OPONENTSKÝ POSUDEK

Diplomové práce MYSTICAL ECLIPSE
BcA. Nela Britaňáková

Oponentka diplomové práce: MgA. Miroslava Večeřová

Nela Britaňáková: Jak se vzájemně ovlivňujeme s živými a hmotnými světy

Umělecká tvorba Nely Britaňákové je vícevrstevnatá, mnohostranná a mediálně fluidní. Je charakteristická především prací s řemeslem, pohybem a vyznačuje se elementárními kvalitami. Z mého úhlu pohledu, se skrze feministickou perspektivu progresivním způsobem snaží dotýkat jevů z různých oblastí, jako jsou ekopsychologie, rukodělná tvorba nebo otázky týkající se 'neznámého', a současně tak navazuje na širší společenská témata odkazující k existenci člověka ve více než lidském světě, terapeutické práci, diverzním identitám, budoucnosti rozmanitých ekologií či inkluzivnímu přístupu k umělecké tvorbě, a s tím související participací až po společenskou angažovanost.

Po dobu příprav diplomové práce jsme spolu intenzivně komunikovaly a Nela na mě zapůsobila svým zdravím sebevědomím, uzeměností, jasnou vizí, láskou k hudbě a také dlouhodobou aktivitou v komunitě, které věnuje stejný čas a váhu, jako v prosazení se v galerijním provozu. Pro ní to nejsou dva oddělené světy, ale jeden navzájem se doplňující. Tento její osobní přístup funguje svěže v kontextu lokální umělecké scény.

Mimo citlivých výstav a videí pracujících s keramickými objekty, eticky zpracovanými autorskými kostýmy a organizačně náročnými živými vystoupeními, Nela také učí, zakládá neziskové kolektivy a malé businessy s přáteli s nimiž také organizuje happeningy v přírodě v Praze, ale také v okolí Beskyd a Bílých Karpat charakteristických svým rozmanitým biotopem. Nelze si nevšimnout, že tato oblast je také sídlem silné tradice ženské lidové magie (Žitkovské Bohyně). Nelin původ je nedaleko této oblasti. Pochopila jsem, že téma přírody je něco, co autenticky doprovází její tvorbu od samotného počátku.

Mystical Eclipse

'Despite the barrier that separates us, Vampyrotheuthis is not unknowable. He is not strange to us. He is not like the extraterrestrial beings imagined by us. He is not like the extraterrestrial beings imagined by science fiction and sought by astrobiology. We are both variations of the same game played....the same fundamental structure informs both our bodies. We share the same metabolism. He occupies one of the ends of the same phylogenetic tree on which we occupy another end. Our common ancestors dominated the primordial beaches for countless millions of years. We separated relatively late, when life separated into two branches to conquer both dry land and the oceans' abysses. Both our destinies are intertwined'
- Vilém Flusser's *Brazilian Vampyrotheuthis Infernalis*, 1987

Jádrem diplomové práce *Mystical Eclipse* na pozadí stěn evokujících pocit ruiny je instalace složená z několika závěsných reliéfů s glazovanou keramikou doplněných prostorovými objekty ze stejného materiálu volně inspirovanými prvky nacházející se v umění Anny Zemánkové, Heleny Johnové a Hilmy Af Klint, mimo to, co Nela zmiňuje o jejich práci v kontextu botaniky a řemesla, tyto ženy také spojuje fakt, že byly opomíjeny patriarchálně zaměřeným diskurzem, který dominoval v době jejich umělecké kariéry a jejich tvorba byla často označována jako outsiders art nebo užitá. Neliny keramické předměty si pohrávají s měřítkem v kontextu technologických možností samotné produkce tohoto materiálu a zároveň bizarně prolínají světy lidové tvorby s estetikou současné hudební elektronické scény, kde se proplétají tvary pestíků rostlin s obrazy energetických dráh viděné na obloze po požití psychoaktivní látky, prožití meditace či intenzivního hudebně-pohybového zážitku na rave party. Citlivě zvolená barevnost umocňuje fluidní pocity a evokuje viscerální zážitek.

Toto je však jen začátek jejího diplomového projektu. Objekty mají totiž další význam, stávají se emocionální kulisou, tělesnou protézou, postapokalyptickou atmosférou a rituálním místem, kde část z nich nabere role rekvizit pro improvizovanou odezvu živého pohybu, kterou Nela volně choreografovala ve spolupráci s tanečnicemi Audrey Wangle, Barborou Ptáčkovou, Jindřiškou Jabůrkovou, Monikou Kučerovou a Janou Svobodovou za doprovodu dynamické zvukové stopy ve spolupráci s Adrianou Vančovou, s mnohými z nich již dlouhodobě spolupracuje.

V předešlém projektu *Orchids Gets Headaches Too*, Nela také aktivovala s pomocí tělesné zkušenosti hmotu hlíny a sama se zúčastnila tohoto smyslovo-pohybového zážitku propojující lidská těla s nelidskými v mokřém environmentu, který vzdáleně navozuje mysteriózně děsivou atmosféru hororu *Evolution* od Lucile Hadžihalilović.

V *Mystical Eclipse* však Nela tentokrát hmotu usmrtila výpalem, který nám je symbolicky připomínám plápolající svíčkou v instalaci, a vytvořila tak prostor, kde život a domov člověka - příroda, mimo něj už neexistuje, jen pokusy o oživení a ztělesnění snaha o řešení emočního, kognitivního a sociálního traumatu skrze kolektivní zkušenost a možná také jako hledání domova sama v sobě. V tuto chvíli se z diváka stává spíše svědek sdíleného momentu, ve kterém mu je připomínáno tady a teď. Prožitek je umocněn zdánlivým nejasným časovým ohraničením či upřením racionálního vysvětlení, tím je divák aktivně vtáhnut do rituálové atmosféry hudebního a tělesného zážitku. Tanečnice pohrávající si s křehkými keramickými předměty a vyměňující si s nimi formu zranitelnosti, v nás umocňují pocity napětí. Interpretace díla spočívá na aktivní participaci diváka, vyžaduje si subjektivní prožitek a není přenosná skrze screens. Povedené načasování posledního vystoupení na letní slunovrat se vztahuje k cykličnosti a event tak také nabírá další dimenze - vítá přicházející roční období léta, které je charakteristické energií ohně a tedy i zvýšenou aktivitou.

Performance je demonstrací autentického pohybu spolu s improvizovanou a současně zčásti volně inscenovanou choreografií, která prozkoumává prostor, aktivuje přítomné objekty a dala by se dále interpretovat například z pohledu nového materialismu Karen Barad, historie moderního tance přes psychoterapeutickou analýzu pohybu Rudolfa Labana až po současnou eco-somantiku, tudíž kriticky propojuje umění s myšlením o ekologii.

‘Human bodies, like all other bodies, are not entities with inherent boundaries and properties but phenomena that acquire specific boundaries and properties through the open-ended dynamics of intra-activity. Humans are part of the world-body space in its dynamic structure’

- Karen Barad, Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning, 2007

Kriticky vzato práci s choreografií bych ještě rozvinula a zaměřila se podrobněji na autentickou část více nežli na tu pre-staged. Sochařské artefakty bych dále posouvala za jejich formální a technologické možnosti.

Navrhuji - Výborně